

ност, локалност и вариативност. И тези характеристики не се променят дори когато песента е записана и публикувана. Неслучайно това, което особено предизвиква раздразнението на Славейков, е, че и съвременните нему фолклористи продължават да публикуват едни и същи песни, само че на различни диалекти, т.е. продължават да третират фолклора като фолклор. Докато неговата политика е да го изтегля към литературата именно чрез тягата към една естетически претеглена подборка, което е доловимо не само в реториката на предговора, но и в самата структура на сборника, където дялът с народните песни е озаглавен „Стихове“ („The Poems“), последван от „Бележки към стиховете“ („Notes on the Poems“).

Излиза, че в началото на XX век, 26 години след Освобождението (формалния край на Българското възраждане), все още дори за първия модерен поет и идеолог на българската културна сцена Пенчо Славейков литературата изглежда непредставителна. Фолклорът е лицето, витрината на българската словесна култура. Първото изречение на Славейковия предговор тръгва тъкмо от липсата: „Тия песни са творение на един народ, който почти един век не е имал своя литература, която да го рекламира на пазаря на световната суета“¹⁰. Шест години по-късно в един друг предговор той ще бъде още по-категоричен: „Но въпрос е – голям въпрос! – дали е възможна една антология от творения на български поети: защото поети имаме малко, а още по-малко поезии, от които би могло да се стъкми антология за пред хора“¹¹.

„Сянката на Балкана“ остава специфично, хибридно литературно явление, раздвоено между фолклор и литература, между възрожденско-романтически и модернистки културни нагласи. В нея преобладаващо естетската нагласа на Славейков се успоредява с „антропологическия“ поглед на Е. Дж. Дилтън в неговия следговор, но това е цяла отделна тема, която може да бъде предмет на друго разглеждане. За рецепцията на книгата можем да съдим от едно изречение в предговора на „На Острова на блажените“: „Преди шест години печатах на английски с помощта на един англичанин-поет, Хенри Берлайн, антология на българските народни песни – Сянката на Балкана, Лондон, 1904, – за която в Англия има безброй твърде благосклонни отзиви и за които у нас никой от никое кюше не се обади“¹². Действително изданието не получава подобащ отзвук в България, дори от страна на най-близките Славейкови съмишленици от кръга „Мисъл“, въпреки че това е един от първите пробиви на българска

¹⁰ Пак там, с. 82.

¹¹ Славейков, П. П. *На Острова на блажените*. – Славейков, П. П. *Събр. съч. в осем тома*. Т. 2. С., 1958, с. 5.

¹² Пак там.